

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що сьогодні кожна європейська країна має потребу в розвитку власної моделі стосунків між центральною та місцевою владою. Кожна з них повинна довести здатність задовольняти потреби громадян. Наскільки кожна з цих країн буде здатною на це, залежатиме: від функцій, які виконуватимуть органи місцевої влади; свободи дій (повноважень), яку місцева влада матиме в прийнятті рішень і наданні послуг; певної межі, до якої політики місцевого рівня матимуть доступ щодо процесів ухвалення рішень на центральному рівні; якості підготовленості професійних кадрів.

Така модель вимагає розробки механізмів інформаційного обміну, спільного прийняття практичних рішень, обговорення теоретичних концепцій. Розвиток професіоналізму має надзвичайне значення з погляду як науки, так і практики. Якщо практичний бік забезпечує ефективне та кваліфіковане надання громадянам щоденних послуг, то науковий зміст є визначальним у формуванні державної політики. За останнє десятиліття багато західноєвропейських країн реформували свою ідеологію в галузі адміністративного управління. Наслідком цих змін стало поліпшення програм державного управління й державної політики. Утім професіоналізація органів місцевої влади сама по собі приховує нові небезпеки через відхід громадян від участі в самоврядуванні. Підвищення професіоналізму апарату місцевих органів впливає на децентралізацію, загрожуючи процесові демократичного ухвалення рішень. Отже, питання полягає в тому, як зберегти демократичні принципи й одночасно домогтися відновлення дієвого місцевого самоврядування.

Таким чином, побудоване на принципах демократії та децентралізації, місцеве самоврядування, маючи право самостійно вирішувати всі питання місцевого значення, сприяє оптимальному поєднанню місцевих і загальнодержавних інтересів, найефективнішій реалізації соціально-економічного потенціалу самоврядних територіальних одиниць, тому місцеве самоврядування слід розглядати як невід'ємну частину громадянського суспільства, як індикатор демократії. Саме тому напрямами подальших наукових досліджень є аналіз наявного ступеня демократичних перетворень у державі, розвиток національних моделей формування ефективного самоврядування, постановка сучасної європейської концепції самоврядного управління й безпосередній зв'язок такої концепції із системою наднаціонального управління ЄС. Адже, як бачимо на прикладі країн-членів ЄС, місцеве самоврядування є одним із головних інститутів організації управління суспільством на рівні адміністративно-територіальних одиниць. У сфері місцевого самоврядування насамперед мають розглядатися та вирішуватися питання, які пов'язані з повсякденним життям громадян.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо у виробленні методології трансформації самоврядного управління в Україні відповідно до принципів європейського адміністративного процесу.

Список використаних джерел

1. **Исаев С. А.** Алексис Токвиль и Америка его времени: [О трактате «О демократии в Америке»] / С. А. Исаев. – СПб. : Наука, 1993. – 141 с.
2. **Конституция** Федеративной Республики Германия // ФРГ: Конституция и законодательные акты / под ред. Ю. П. Урьяса. – М. : Прогресс, 1992. – С. 25 – 92.
3. **Проміжний** рівень управління в європейських державах: складність проти демократії? / за заг. ред. Т. Ларсона [та ін.]. – К. : К.І.С., 2003. – 346 с.
4. **Ткачук А.** Децентралізація, що зміцнює державу: особливості місцевого самоврядування у Французькій Республіці / А. Ткачук // Місцеве самоврядування. – 1997. – № 1 – 2. – С. 84 – 89.
5. **Barnett H.** Constitutional and Administrative Law / H. Barnett. – 2nd ed., Cavendish Publishing Limited. – 1998. – 1102 p.

Надійшла до редколегії 16.05.12

УДК 352.07 (477)

Олексій ЛІТВИНОВ, Наталія ЛІТВИНОВА

Національна академія державного управління

при Президентові України

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

ІНСТИТУЦІЙНІ ПАСТКИ ПРИСКОРЕНОГО ПЕРЕГЛЯДУ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТИВ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Розглядається вітчизняний досвід проведення реформи дерегулювання господарської діяльності шляхом проведення прискореного перегляду регуляторних актів органів місцевого самоврядування. Аналізуються проблеми та результати реформи, їх вплив на діяльність органів місцевого самоврядування, створення сприятливих умов для розвитку підприємництва.

Ключові слова: прискорений перегляд регуляторних актів, інституційні пастки, органи місцевого самоврядування, розвиток підприємництва.

Алексей Литвинов, Наталия Литвинова. Институциональные ловушки ускоренного пересмотра регуляторных актов органами местного самоуправления

Рассматривается отечественный опыт проведения реформы дерегулирования хозяйственной деятельности путем проведения ускоренного пересмотра регуляторных актов органов местного самоуправления. Анализируются проблемы и результаты реформы и их влияние на деятельность органов местного самоуправления, создание благоприятных условий для развития предпринимательства.

Ключевые слова: ускоренный пересмотр регуляторных актов, институциональная ловушка, органы местного самоуправления, развитие предпринимательства.

Oleksii Litvinov, Nataliia Litvinova. Institutional traps rapid overview of the regulatory acts by local authorities

National experience of realization of reform of business activity's deregulation by

© Літвінов О. В., Літвінова Н. М., 2012

accelerated revision of regulatory acts of local governments is considered. The problems and results of reform and its influence on local governments activities, forming of favorable conditions for business development are analyzing.

Key words: rapid overview of the regulatory acts, institutional traps, local self-government bodies, entrepreneurship development.

Регуляторні реформи у світі набувають популярності завдяки своїй значній ефективності. У доповіді Міжнародної Фінансової Корпорації та Світового Банку за 2010 – 2011 рр. було зазначено, що у 125 зі 183 країн національні уряди реалізували 245 бізнес-регуляторних реформ, що перевищує на 13 % кількість реформ, проведених у 2009 р. За останні шість років 163 країни створили сприятливе нормативно-правове середовище для ведення бізнесу завдяки реалізації регуляторних реформ. Найбільш сприятливий бізнес-клімат було зафіксовано в Сінгапурі, Гонконзі, Новій Зеландії, США та Данії [4]. Різними є стратегії й технології проведення регуляторних реформ, від дерегулювання та поліпшення окремих регулювань до запровадження регуляторного менеджменту і розумного регулювання. Серед усього розмаїття існуючих стратегій регуляторних реформ на особливу увагу заслуговує «регуляторна гільйотина», що є одним із різновидів подібної реформи. Насамперед це пов'язано з тим, що регуляторні реформи не потребують залучення додаткових коштів, а спрямовані переважно на вдосконалення державних регулювань, шляхом удосконалення процесу підготовки проєктів регуляторних актів, більш ефективного та результативного використання обмежених ресурсів, усебічного аналізу вигід і витрат від запровадження державного регулювання.

За роки незалежності України теоретичні та практичні аспекти здійснення регуляторної реформи дослідили такі вітчизняні вчені: О. А. Дегтяр, О. І. Кирпот, Т. М. Кравцова, О. В. Кужель, С. М. Кулик, В. І. Ляшенко, Д. В. Ляпін, К. М. Ляпіна, Ю. Л. Орел, В. О. Полюга, Г. С. Третяк, О. Х. Юлдашев та ін. Серед закордонних фахівців особливий інтерес викликають праці С. Джейкобса. Він першим запропонував метод перегляду регуляторних актів, метою якого є швидке скасування великої кількості зайвих, неефективних або недоцільних регуляторних актів, що базується на результатах системного перегляду та створення єдиного реєстру регуляторних актів [4].

Одним із різновидів регуляторних реформ, що останнім часом став популярним є перегляд регуляторних актів за принципом гільйотини (також відомі назви: «регуляторна гільйотина», прискорений перегляд регуляторних актів) [1; 2; 4]. Застосування «регуляторної гільйотини» досить швидко дає позитивні результати, не вимагаючи при цьому значних бюджетних коштів. Однак не завжди дерегулювання економіки або підприємницької діяльності відбувається без недоліків або помилок. У цьому контексті важливим науковим завданням є дослідження інституційних пасток, що впливають на результативність регуляторних реформ і безпосередньо пов'язано із практичним завданням поліпшення бізнес-клімату в Україні, що

сформульовано в Програмі економічних реформ на 2010 – 2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Технологія «регуляторної гільйотини» була ґрунтовано досліджена раніше, але поза межами сучасних досліджень залишилося визначення «інституційних пасток», які виникають унаслідок проведення регуляторних реформ, зокрема «регуляторної гільйотини». Стає необхідним дослідити інституційні пастки, які виникли на етапі підготовки та реалізації прискореного перегляду регуляторних актів, прийнятих посадовими особами та органами місцевого самоврядування.

Мета статті – визначення інституційних пасток прискореного перегляду регуляторних актів, прийнятих посадовими особами та органами місцевого самоврядування, та розробка рекомендацій з удосконалення діяльності органів влади щодо оцінювання рівня ризику виникнення інституційних пасток на етапі підготовки та проведення реформ.

«Інституційні пастки» – це неефективна стійка норма (неефективний інститут), що має самопідтримуваний характер [3]. За визначенням, сформульованим В. М. Полтеровичем «у будь-яких законодавчих межах можливе виникнення різних, іноді не передбачених законодавцем, інститутів або норм поведінки». Також науковець зазначив, що інституційні пастки є головною небезпекою під час проведення реформ, а запобігання їм – одним із найважливіших завдань, що постають перед реформаторами [3].

Прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих посадовими особами та органами місцевого самоврядування, став основною складовою широко анонсованої реформи дерегулювання в Україні у 2011 р. Регуляторна реформа є не українським ноу-хау, а запозиченням кращої світової практики. Ураховуючи те, що регуляторна політика була трансплантована у вітчизняну систему державного управління, важливо проаналізувати, наскільки успішним було введення цього інституту. Якщо у світі регуляторні реформи приносять значні вигоди для суспільства, то в Україні спостерігається зворотний ефект: регуляторна реформа призводить до погіршення бізнес-клімату. Аналіз «інституційних пасток» державної регуляторної політики дозволяє виокремити найбільш типові, проаналізувати їх та розробити рекомендації, які дозволять у майбутньому успішно долати виявлені пастки.

У підрозділі «Дерегуляція та розвиток підприємництва» Програмі економічних реформ на 2010 – 2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» комітет з економічних реформ при Президенті України поставив амбітну мету – поліпшення бізнес-клімату в Україні. Індикатором успіху визначено: «підвищення позиції України в міжнародному рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу – 2012» за простотою ведення бізнесу на 40 позицій, зі 142-го на 102-е місце зі 183-х країн» [4]. У результаті аналізу звіту Світового банку за 2012 р. нами виявлено, що Україна порівняно з 2006 р. втратила 28 позицій та опинилася на 152. Зараз ми за цим показником поступаємося Алжиру (148), Гамбії (149), Буркіна-Фасо (150), Ліберії (151).

Такий результат не відповідає ustalеній світовій практиці, коли після проведення реформи дерегулювання країна стрімко поліпшує свої показники в цьому рейтингу, наприклад, Сінгапур, Грузія та ін. Зробимо припущення, згідно з яким фундамент інституційних пасток прискореного перегляду регуляторних актів в Україні був закладений уже в самому законодавчому забезпеченні. Відтак логічним буде зробити припущення, що передумови неналежного виконання можуть бути закладені ще на етапі підготовки реформи. У нашому випадку на етапі розробки законопроекту. Проект Закону України «Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування» не став еталоном нормопроєктувальної техніки. На експертному рівні законопроект отримав негативну оцінку Головного науково-експертного управління та Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України. Обидва управління запропонували відхилити проект, як такий, що «не відповідає вимогам, що ставляться до закону», а також «зміст якого не відповідає загальним вимогам до змісту закону як нормативно-правового акта держави та законодавчо закріпленим принципам здійснення місцевого самоврядування». Зокрема, у висновку від 14 вересня 2012 р. Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України було зазначено, що «прийняття нових первинних законодавчих актів доцільно здійснювати лише у випадках виникнення чи виділення певної самостійної сфери суспільних відносин, що не врегульована (недосконало врегульована) існуючими нормами права» [5].

Таким чином, уже на етапі підготовки інституційного забезпечення «регуляторної гільйотини» були закладені передумови для її ігнорування виконавцями – посадовими і службовими особами місцевого самоврядування. Недосконале інституційне забезпечення стало фундаментом для формування інституційних пасток, які негативно вплинули на процес проведення «регуляторної гільйотини» у 2011 р.

Ураховуючи амбітну мету, з якою «регуляторну гільйотину» було застосовано в Україні у 2011 р. (підвищення у 2012 р. України до 102 позиції в рейтингу сприятливих умов для ведення бізнесу Doing Business), перед посадовими та службовими особами місцевого самоврядування мали бути поставлені чіткі завдання із чіткими критеріями для оцінювання успішності їх виконання. Проте основною проблемою застосування «регуляторної гільйотини» в Україні стало нерозуміння принципу її дії. Так само як і відмова від назви «регуляторна гільйотина» відбулася відмова від апробованої технології її проведення. Тому виникла необхідність створення власного механізму прискореного перегляду регуляторних актів. Акцент в українському прискореному перегляді регуляторних актів було перенесено саме на швидкість перегляду, а не на отримання більш вагомого результату – поліпшення регуляторного середовища, бізнес-клімату та створення позитивного інвестиційного іміджу.

Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва в аналітичній довідці (27 травня 2011 р.) щодо виконання

Закону України «Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування» від 14 грудня 2010 р. засвідчив значні недоліки [4]. Аналізуючи оприлюднену Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва у 2011 р. інформацію, стає зрозумілим, що «реформатори» дуже погано уявляли масштаби та глибину реформи, реальні умови та можливості реалізації подібної реформи. Незнання або неврахування масштабу реформи далось взнаки вже на першому етапі – етапі формування робочих комісій. Так, станом на 27 травня цей показник становив лише 7,8 тис. з 12,2 тис., тобто 64 %, хоча всі етапи реформи офіційно закінчилися 11 травня 2011 р. Станом на 30 травня 2011 р. цей показник збільшився до 76 %, або 9,3 тис. з 12,2 тис. Станом на 12 липня 2011 р. він досяг 92 %, або 11,1 тис. з 12,1 тис. А станом на 14 жовтня 2011 р. досяг майже 100 %, або 12,1 тис.

Інформація про перші реальні проблеми, що виникли під час проведення прискореного перегляду, з'явилася в середині березня на офіційній веб-сторінці Кабінету Міністрів України під назвою «Кожна друга обласна рада порушила закон про прискорений перегляд регуляторних актів». У цій інформації було зазначено, що 7 березня спливав 55-денний термін, відведений Законом України «Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування» для того, щоб органи місцевого самоврядування передали переліки регуляторних актів до Держкомпідприємництва. Вимоги закону не виконали: Київська міська державна адміністрація (КМДА), Севастопольська міськрада, Полтавська, Дніпропетровська, Кіровоградська, Луганська, Одеська, Херсонська, Закарпатська, Тернопільська, Львівська, Волинська, Рівненська та Хмельницька обласні ради. Урядовий уповноважений з питань дерегуляції господарської діяльності М. Бродський оцінив, що «після аналізу документів, ухвалених протягом 20 років органами місцевого самоврядування, буде скасовано близько 40 % рішень сільських, селищних та міських голів і районних рад всіх рівнів». Така «оцінка» свідчить про брак компетентності, бо частка регуляторних актів становить не більше ніж 5 % від загальної кількості актів, прийнятих сільськими, селищними та міськими радами, про які уповноважений з питань дерегуляції забув. Навіть на теоретичному рівні не можна було прогнозувати, що будуть скасовані понад 40 % рішень сільських, селищних та міських голів, бо частка регуляторних актів у цих посадових осіб місцевого самоврядування не перевищує 1 – 3 %.

Показовою стала ситуація з відсутністю будь-яких відомостей про хід прискореного перегляду у 226 (26,3 % від загальної кількості) селищних та 3 748 (36,1 % від загальної кількості) сільських радах. Зауважимо, що ці дані оприлюднені через 16 днів після закінчення відведеного законодавством терміну, який спливав 11 травня 2011 р. Так само проблему виконання законів в Україні висвітлила ситуація із формуванням робочих комісій, яких на 27 травня 2011 р. було створено 7,8 тис. з необхідних 12 тис. (або 82 %). Навіть з тих робочих комісій, що були створені, понад 1,2 тис. (або 16 % від

загальної кількості) були сформовані з порушенням встановлених законодавством строків. Найбільшу кількість порушень зробили сільські ради – 78 %, селищні ради – 7 % та районні ради – 6 %. Автори статті пов'язують такі незадовільні показники сільських рад із неврахуванням розробником особливостей їх діяльності, браку ресурсів, відсутності доступу до мережі Інтернет тощо.

Держкомпідприємство лише для того, щоб не допускати порушення термінів, визначених у законі, чотири рази доповідало Кабінету Міністрів України та три рази зверталось до голів обласних, Севастопольської міської ради та Київського міського голови. Про недостатній рівень кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування свідчить той факт, що з понад 1,7 млн переглянутих актів регуляторними було визнано лише 2,2 %. У середньому на кожен орган місцевого самоврядування припадає 142 переглянутих нормативно-правових акти, з яких регуляторними є лише 3 або 4 акти. Тобто було переглянуто нормативну базу, що в 35,5 рази перевищує обсяги необхідної роботи. Таким чином, нездатність працівників органів місцевого самоврядування відрізнити регуляторний акт від нерегуляторного призвела до зайвого та необґрунтованого витрачання і без того обмежених ресурсів.

На основі даних, оприлюднених в аналітичній довідці, фахівці Держкомпідприємства зробили висновок, що виявлені порушення свідчать:

– про недостатні кваліфікаційні знання нормативно-правових актів посадовими особами органів місцевого самоврядування, низький рівень правових знань їх керівників, особливо на рівні сільських рад;

– низький рівень запровадження вимог та принципів державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності на рівні органів місцевого самоврядування.

Науковці та громадські експерти з 2005 р. систематично наголошують на тому, що в органах місцевого самоврядування досить часто зустрічаються випадки, коли розробляються регуляторні акти на підставі документів, що зазнали змін або взагалі скасовані. Також в органах місцевого самоврядування відсутня практика постійного або періодичного перегляду бази виданих нормативно-правових актів з метою приведення їх у відповідність до норм чинного законодавства, тобто їх актуалізація.

Згідно з термінами, встановленими законом, основна фаза прискореного перегляду мала закінчитися 10 травня 2011 р. Аналізуючи звітну інформацію, розміщену у 2011 р. на офіційній веб-сторінці Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, автори статті з'ясували, що основна фаза розпочалася після того, як спливав відведений законодавством термін. Так, згідно з оприлюдненими даними за станом на 27 травня 2011 р. робочі комісії були утворені лише в 64 % органів місцевого самоврядування. До кінця місяця (30 травня 2011 р.) цей показник збільшився до 76 %. Станом на 12 липня 2011 р. (минуло 2 місяці з моменту закінчення перегляду) показник кількості сформованих робочих комісій становив 92 %, з яких 2,1 тис. робочих

комісій були сформовані із порушеннями. Лише станом на 14 жовтня 2011 р. показник кількості сформованих робочих комісій досяг 100 %. Тобто протягом 4 місяців після закінчення строків, відведених законом, в Україні продовжували формуватися 36 % робочих комісій. Відтак постає питання, яким чином сформовані в жовтні робочі комісії виконали встановлені законодавством вимоги щодо проведення аналізу регуляторних актів.

На окрему увагу заслуговує певне протистояння між КМДА та Держкомпідприємством, яке стало найкращим прикладом, що відобразив увесь комплекс проблем реалізації прискореного перегляду регуляторних актів органів місцевого самоврядування в Україні у 2011 р. В аналітичній довідці від 27 травня 2011 р. Держкомпідприємство констатувало, що положення закону в частині необхідності приведення регуляторних актів у відповідність до принципів державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в цілому залишилися невиконаними та проігнорованими органами місцевого самоврядування м. Києва.

На нашу думку, важливою обставиною є те, що серед органів місцевого самоврядування КМДА має чи не найбільший штат працівників, свою офіційну веб-сторінку в мережі Інтернет, оприлюднює тексти прийнятих регуляторних актів у друкованих засобах масової інформації, розташована в місті, де зареєстрована найбільша кількість інститутів громадянського суспільства, бізнес-асоціацій та суб'єктів господарювання, вищих навчальних закладів та наукових установ. Таких сприятливих умов та ресурсного забезпечення немає в жодному із 460 міст України, відповідно «стартові умови» у КМДА були найкращими, і, ураховуючи територіальну близькість Держкомпідприємства, перебували під «особливим контролем».

Слід звернути увагу на перелік порушень, виявлений фахівцями Держкомпідприємства:

1. Сформований робочою комісією перелік містив значну кількість безпідставно вклучених до нього актів, які згідно з методрекомедаціями Держкомпідприємства мали бути вклучені до переліку 2 та переліку 3.

2. Значна кількість документів, що були вклучені до переліку 1, були прийняті без дотримання порядку підготовки регуляторного акта вимогам Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», що є безумовною підставою до віднесення таких регуляторних актів до переліку 3.

3. Представники Держкомпідприємства брали участь у засіданнях робочої комісії, де просили вилучити частину регуляторних актів з переліку 1, натомість у відповідь КМДА були надані «стислі обґрунтування», у яких зазначалося, що ці рішення та розпорядження є «регуляторними актами та відповідають чинному законодавству».

4. Серед актів, які були начебто прийняті для виконання Закону України «Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих посадовими особами та органами місцевого самоврядування», містилися документи, прийняті у 2010 р., тобто ще до прийняття закону, що є нонсенсом.

Загальні показники такі: із 61 акта, включеного до переліку, 41 включений до нього безпідставно (на думку фахівців Держкомпідприємництва). Серед них 21 акт не відповідає визначенню терміна «регуляторний акт». Стосовно ще трьох документів фахівці Держкомпідприємництва не змогли встановити їх вплив на суб'єктів господарювання у зв'язку з тим, що тексти цих актів були відсутні в базі «Ліга» і не були додані до поданих переліків. Ще 7 документів виявилися актами адміністрації як органу виконавчої влади і відповідно не мали бути предметом перегляду. Один з актів, включених до переліку 1, втратив чинність, а стосовно ще 8 було встановлено, що вони не узгоджуються з чинним законодавством.

Узагальнюючи виявлені у КМДА порушення, фахівці Держкомпідприємництва констатували, що реалізація заходів із проведення перегляду регуляторних актів у м. Києві мала фіктивний характер та не забезпечила приведення регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування м. Києва, у відповідність до принципів державної регуляторної політики.

Незважаючи на такий негативний висновок щодо діяльності столичної влади, Держпідприємництво відзвітувало, що в інших органах місцевого самоврядування перегляд був проведений «на належному рівні». Також Держкомпідприємництво відзвітувало, що впровадження в державі заходів з прискореного перегляду регуляторних актів мало значні позитивні результати [5].

Такі «досягнення» без перебільшення можна вважати вражаючими, якби вони так і не залишилися мрією, що не здійснилася. Насправді після цієї реформи відбулося погіршення бізнес-клімату, яке було зафіксовано у відомих міжнародних рейтингах.

Таким чином, основними інституційними пастками прискореного перегляду регуляторних актів, прийнятих посадовими особами та органами місцевого самоврядування, стали: формальне виконання, імітація, ігнорування, «м'яке» виконання.

Визначені нами інституційні пастки є типовими для вітчизняних реалій та можуть стосуватися державного регулювання в будь-якій сфері суспільного життя. Кожна із зазначених інституційних пасток може існувати як окремо, так і в комплексі з іншими. Саме про комплексне існування інституційних пасток свідчить негативний досвід проведення прискореного перегляду регуляторних актів, прийнятих посадовими особами та органами місцевого самоврядування.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є виявлення факторів, що впливають на формування, виникнення та самопідтримуваний характер інституційних пасток. Відтак, особливо важливим етапом під час підготовки та проведення реформ є вивчення та надання оцінки ймовірності виникнення інституційних пасток та вироблення рекомендацій для їх усунення або нівелювання їх негативних наслідків. У випадку подальшого систематичного неврахування визначених у даній статті інституційних

пасток та їх негативного впливу більшість запроваджених в Україні реформ можуть повторити шлях реформи дерегулювання та замість позитивних результатів призвести до катастрофічних наслідків.

Список використаних джерел

1. **Літвінов О. В.** Досвід упровадження «регуляторної гільйотини» в Україні / О. В. Літвінов // Держ. упр.: теорія та практика : електрон. наук. фах. вид. – К. : НАДУ, 2005. – № 2. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/e-journals/Dutp/2005-2.
2. **Літвінов О. В.** Регуляторна гільйотина: недоліки та переваги / Олексій Літвінов // Акт. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2005. – Вип. 3 (21). – С. 27 – 35.
3. **Полтерович В. М.** На пути к новой теории реформ / В. М. Полтерович. – Режим доступу : www.elib.org.ua.
4. **Реформа** дерегулювання в Україні: втрачені можливості : аналіт. звіт / О. В. Літвінов, Н. М. Літвінова, Н. В. Стаднічук [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Літвінова. – Д. : Моноліт, 2012. – 100 с.
5. **Узагальнена** інформація щодо виконання Закону України «Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування» (станом на 14.10.2011). – Режим доступу : www.dkrp.gov.ua.

Надійшла до редколегії 22.11.12

УДК 35

Євгенія ЛІФАНОВА

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ МІСТА

Аналізується роль територіальної громади у формуванні іміджу міста. Обґрунтовуються способи формування іміджу муніципальних утворень через його складові: комфортність проживання, якість життя, порівняльний образ з іншими поселеннями, умови безпеки, можливості для самореалізації та самоідентифікації в міському просторі.

Ключові слова: імідж міста, органи місцевого самоврядування, територіальна громада, карта середовища.

Евгения Лифанова. Роль территориальной общины в формировании имиджа города

Анализируются способы формирования имиджа муниципальных образований через его составляющие: комфортность проживания, качество жизни, сравнительный образ с другими поселениями, условия безопасности, возможности для самореализации и самоидентификации в городском пространстве.

© Лифанова Е. О., 2012